

A fordítás alapja:

Optical Illusions 2012, Mind Benders 2013

és Colour Illusions 2014

Copyright © Dorling Kindersley Limited, 2017

DK a Division of Penguin Random House LLC

Fordította © Nagy Györgyi Eszter, 2017

Szakmai lektor: Tóth Zsolt

Szerkesztette: Dedinszky Zsófia

HVG Könyvek

Kiadóvezető: Budaházy Árpád

Felelős szerkesztő: Szűcs Adrienn

ISBN 978-963-304-457-5

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeseti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2017

Felelős kiadó: Szauer Péter

www.hvgkonyvek.hu

Nyomdai előkészítés: Pataki Zsolt

A WORLD OF IDEAS:

SEE ALL THERE IS TO KNOW

www.dk.com

Nyomás: TBB, Szlovákia

TARTALOM

Mi az illúzió? 4

Sík vagy sem? 6

Figyeld a vonalakat! 8

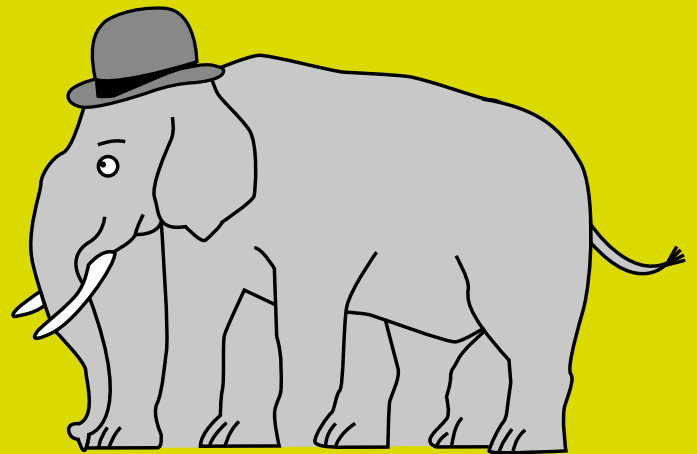
Melyik nagyobb? 12

Mozgó képek 14

Mit láatsz? 18

Minden világos? 20

Kettős látás 24

Ez lehetetlen! 26

Fejtörők 28

Lépj ki a dobozból! 30

Észvesztő útvesztő	32
Hurokban	34
Szójátékok	36
Ne higgy a szemednek!	38
Őrült matek	40
Dacolj a gravitációval!	44
Testtrükkök	46
Próbáld ki otthon!	48
Megoldások	50
Színlátás	52

Utóképek	54
Színes trükkök	56
Színszomszédok	58
Mire jók a színek?	62
Ki kicsoda?	64
Bújócska...	66
Tudtad?	68
Színek nélkül	70

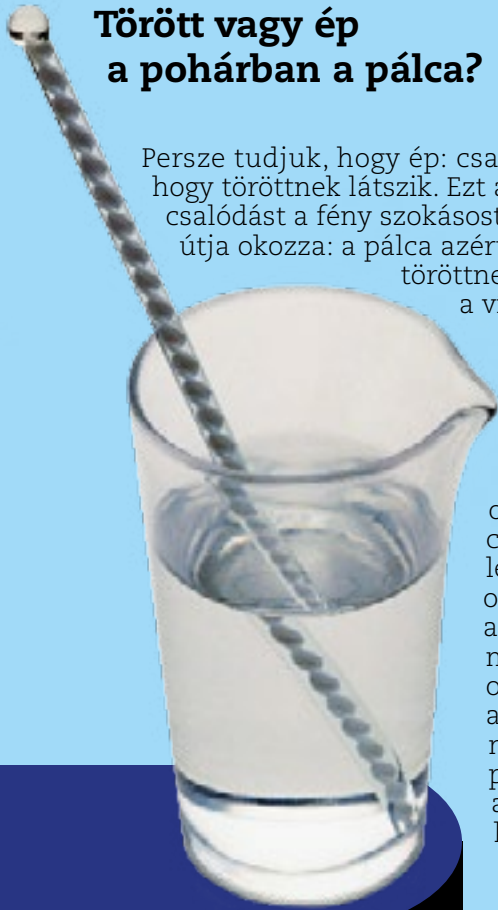
Mi az illúzió?

Illúzióknak nevezzük, ha a valóságtól eltérően érzékelünk valamit. Vajon tényleg azt látjuk, ami ott van, vagy csak a szemünk űz tréfát velünk?

1 Fénytörés

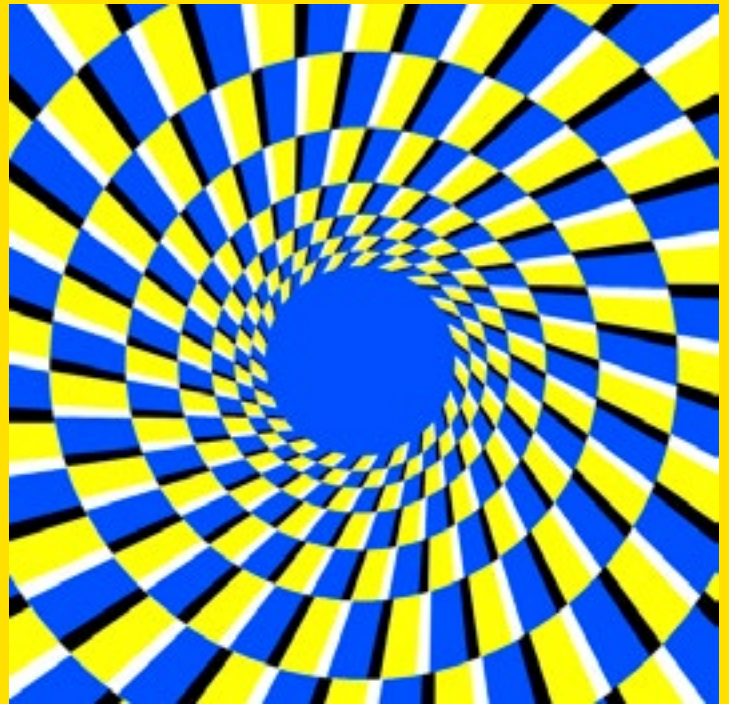
Törött vagy ép a pohárban a pálcá?

Persze tudjuk, hogy ép: csak illúzió, hogy töröttnek látszik. Ezt az optikai csalódást a fény szokásostól eltérő útja okozza: a pálcá azért tűnik töröttnek, mert a víz határán megtörik a pálcáról visszaverődő fény. Sokféle optikai csalódás létezik. Van olyan, amit a szemünk működése okoz (például a 2. kép), mások pusztán az agyban keletkeznek (3. kép).

2 Hiszel a szemednek?

Mi történik a lenti képpel, miközben ezt a mondatot olvasod?

A szemünk sarkából érzékelt körök megmozdulnak. Ez egy mozgási illúzió (autokinézis), olyan minta, amely összezavarja a szemünket, s úgy tűnik, mintha mozogna.

3 Csak a fejedben!

Mit látsz ezen a képen?

Ez egy kétértelmű illúzió: olyan kép, amelyet többféleképpen értelmezhet az agy. Te mit látsz, oszlopokat vagy embereket?

4 Kettős látás

A virág térben fog megjelenni, ha addig bandzsítasz, amíg három homályos képet nem látsz (ez gyakorlást igényel)! Most koncentrálj a középső képre, ami egyre élesebb lesz, és egyszer csak elemelkedik a lapról!

Ez az illúzió azért jön létre, mert két szemünk van, aminek a térlátást köszönhetjük. Ez azt jelenti, hogy mindenről két képet kapunk, csak kicsit más szögből.

Amikor az agyunk feldolgozza ezt a két eltérő képet, az eredmény egy háromdimenziós (térbeli) kép lesz.

5 Ugráló ujj

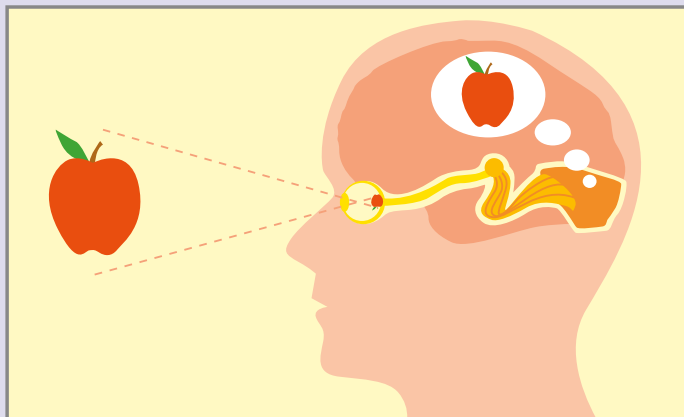
Az ujjad ugrott egyet anélkül, hogy megmozdítottad volna! A jobb szemünk többet lát az ujjunktól jobbra, míg a bal szemünk az ujjunktól balra. Az agyunk összevonja ezt a két képet, hogy térben lássunk, és ezáltal pontosan fel tudjuk mérni a tárgyak méretét és távolságát.

Tartsd az ujjad az orrod elé, és csukd be a bal szemed!
Most nyisd ki a bal szemed, és csukd be a jobb szemed!
Mi történik?

? Hogyan látunk?

A tárgyról visszaverődő fény bejut a szemünkbe, ahol a látott tárgy fejjel lefelé fordított képe a szemgolyó hátsó falára, a retinára vetül. Ez az információ elektromos jelek formájában jut el az agyba, ahol az emlékezetünkből előhívott információkkal együtt létrejön a kép, amit látunk. Az agy találgatásokba és feltételezésekbe is bocsátkozik a múltban tanult dolgok alapján, ilyenkor az, amit látunk, részben kitalált.

Sík vagy sem?

Hogyan lehet mélysége valaminek, aminek sík a felülete?
Úgy, hogy a látórendszerünk perspektívát hoz létre.

1 Gondolkodj távlatokban!

Mit látsz ezen a képen?

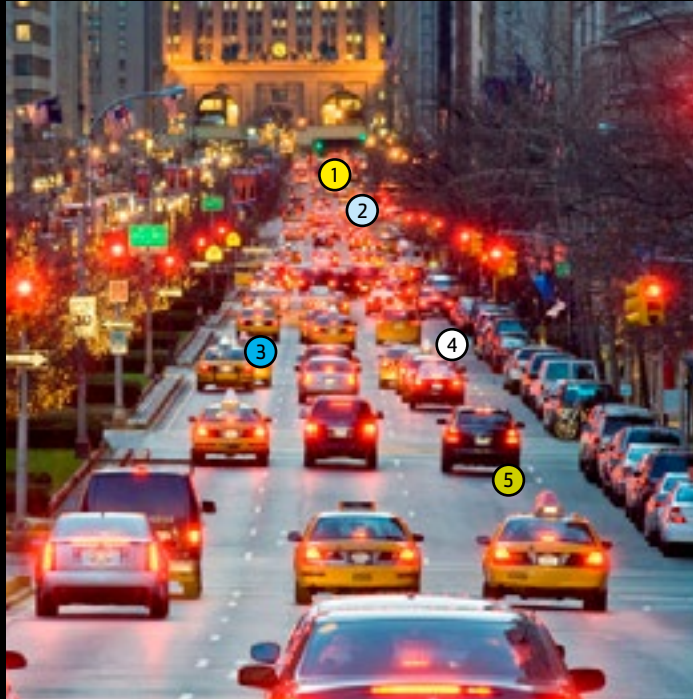
1 Az összetartó egyenesekről azt feltételezzük, hogy egyre távolodnak.

2 Minél távolabb van valami, annál homályosabban látjuk.

3 Ha két azonos méretű tárgy közül az egyik kisebbnek látszik, akkor távolabb van.

4 Ha egy tárgy valami mögött van, akkor távolabb van.

5 A háromdimenziós tárgyak árnyékot vetnek.

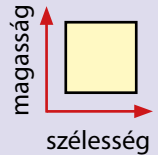
A fenti fénykép valójában sík, mint a papír, amire nyomtatták, de a perspektíva fenti szabályait követve a kétdimenziós képeket is háromdimenziósként tudjuk értelmezni, így a képen távolodó járműveket látunk.

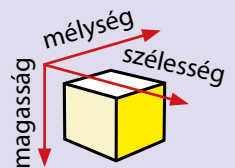
Hogyan látunk térben?

A szem hátsó falát borító sejtek rétegét retinának nevezzük. Minden, amit látunk, először itt jelenik meg sík, azaz kétdimenziós képként. A perspektíva szabályait követve azonban agyunk ezeket háromdimenziós képekké alakítja át.

2D: négyzet

3D: kocka

6

2 Akadály az úton

Vajon beleesik a szakadékba az az ember?

Dehogy! Olyan, mintha egy hatalmas jeges szakadék nyílt volna meg az úton, pedig a valóságban ez csak egy krétarajz. Az összetartó egyenesekkel és árnyékokkal játszva alkotta meg Edgar Müller street-art művész a mélység illúzióját.

3 Trükkös kép

Mi történik ebben a házban?

Nem tudhatjuk. A „rés a falon” nem valódi, hanem ún. *trompe l’oeil* (ami franciául annyit tesz, „szemet becsapó”) alkotás. Ez egy olyan festmény, amely tökéletesen úgy néz ki, mint egy valódi, térbeli jelenet. Az ókori görögök alkalmazták elsőként, de a rómaiak is szívesen díszítették otthonaikat nem létező szobákra nyíló boltívek képeivel.

4 Hullámok

Ez a minta sík, vagy a tenger hullámjaihoz hasonlóan fel-le domborodik?

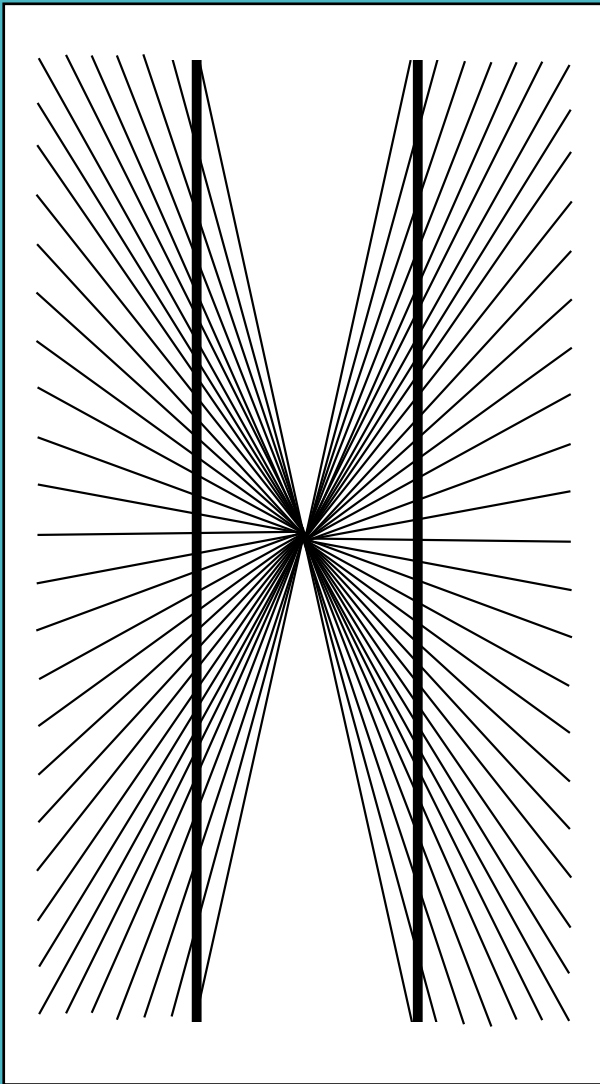
A hullámos vonalak elrendezése térbeli hatást kelt, mintha maga a papír hullámosodna fel vagy gyűrődne meg. Ha elég sokáig nézzük, a „hullámok” mozogni kezdenek. Ez részben azért van, mert a szemgolyóink apró mozgásokat végeznek, és az agyunk (amely figyelmen kívül szokta hagyni a szem mozgását) azt hiszi, hogy a mozgást a hullámok keltik.

Figyeld a vonalakat!

A torzító illúzióknál a minták és a háttér együtt érik el a becsapós hatást. Ne lepődj meg, ha görbén kezdesz látni!

1 Egyenesek találkozása

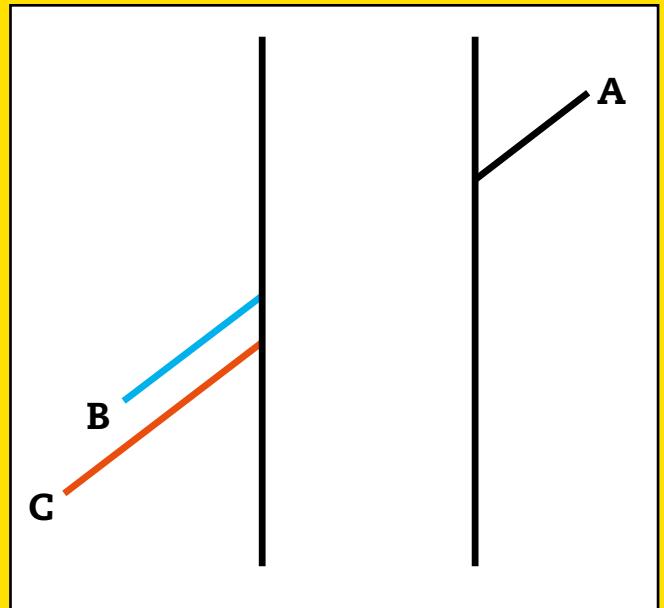
A függőleges vonalak egyenesek vagy görbék?

Görbének tűnnek, mert a „háttér” becsap, de vonalzóval ellenőrizheted, hogy egyenesek. Nem tudni, miért, de ahogy a vékony vonalak látszólag a távolba tartva találkoznak a középső pontban, az a mélység illúzióját kelti.

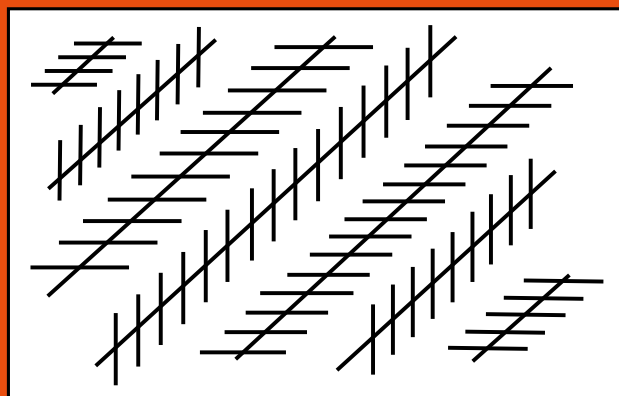
2 Kösd össze!

Az A vonal a B vagy a C folytatása?

Úgy tűnhet, hogy a B-é, pedig a helyes válasz a C: ellenőrizd csak le egy vonalzóval! Ez az illúzió azért jön létre, mert az agyunk rosszul becsüli meg a szögeket. Amikor elképzeljük a vonal hiányzó részét, az agyunk feljebb „tölja” az A-t, és lejjebb a C-t, ezért olyan, mintha nem lennének egy vonalban.

3 Sorba rendezve A hosszú egyenesek párhuzamosak vagy összetartanak?

Párhuzamosak, bár úgy tűnik, mintha egymás felé tartanának. Ez azért van, mert a rövid rovátkák összezavarják az agyunkat, és rosszul mérjük fel a szögeket.